

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Be-reshit

Premsla, Yitṣḥaq Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

]

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10084

שְׁמוֹהִי קִבְרוּ אֶת־יִצְחָק וְאֵת
 רִבְקָה אִשְׁתּוֹ וְשָׂמָה קִבְרֹתַי אֶת־
 לֵאמֹר: לִבְּמִקְנֵה הַשְּׂדֵה וְהַמְּעָרָה
 אֲשֶׁר־בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי־חֵת: לִגְוִיכֹל
 יַעֲקֹב לְצֹאת אֶת־בְּנָיו וַיֵּאסֹף
 רִגְלָיו אֶל־הַמָּטָה וַיָּגֹעַ וַיֵּאסֹף
 אֶל־עַמּוֹן: נ א וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל־
 פְּנֵי אָבִיו וַיִּבְכֶּה עָלָיו וַיִּשְׁקְלוּ:
 וַיִּצֹו יוֹסֵף אֶת־עַבְדָּיו אֶת־
 הַרְפָּאִים לְחַנֹּט אֶת־אָבִיו וַיַּחְנִטוּ
 הַרְפָּאִים

דאזעלכות האבען ויא יצחק
 אונר זיינע פרויא רבקה בעי
 גראבען: אונר דאזעלכות
 האבע איך לאה בעגראבען:
 (לג) דאז פערלר אונר דיא
 האהלע דארין איזט איין קויף
 פאן דען קינדערן חר: :
 (לג) אלו יעקב זיינען וואהנען
 דען לעצטען בעפעהל גע:
 געבען, לעגטע ער זיינע פיסע
 צוזאמען אין דאז בעטט:
 פערשיד, אונר ווארד צו
 זיינען פאלקערן איינגעטהאן:
 נ (א) יוסף פיעל אויף דאז
 אנגעוויכט זיינען
 פאטערן: ווינטע איבער
 איהן, אונר קיסטע איהן:
 (ב) יוסף בעפאהל ויינען
 דינערן, דען ארצטען, ויינען פאטער איין צו באזאמען: דאז באזאמען דיא
 ארצטע

תרגום אונקלוס

ר ש י

תמן קברונית יצחק ונת רבקה אשתיה
 ותמן קברית ית לאה: (לג) זביני
 חקלא וטערמא דרביה טן בני
 חיתאה: (לג) ושיצי יעקב לפקרא
 ית בנוהי ובגוש רגלוהי לערסא ואתנגיד ואתבגוש לעמיה:
 נ (א) וגמל יוסף עלאפי אבותי ובקא עלותי וגשקל'יה: (ב) ופקיד
 יוסף יתעבדותי ית אסותא לטהנט יתאבותי וחיטו אסותא

באור

מקנה השדה והמערה אשר בו מאח בני חת, שער הכתוב כן הוא, הגדה והמערה
 אשר בו, מקנה הוא עזת בני חת, וכן מתורגם בל"א: (לג) ויכל יעקב וגו', ובאשר כלה
 יעקב לבות חת בניו, אסף רגליו וגו', וכן מתורגם בל"א: ויאסף רגליו, הכניסן לעטו
 כי עד עתה ישב על המטה ורגליו תלויות או עשדות על הארץ:
 נ (א) וישק לו, לדעת הראש"ע בתפלת פירושו על ש"ה ולעיל בפ' תולדת (כ"ז כ"ו),
 יש הבדל בלש"ק בין נשיק' עם למ"ד לכניסיה עם מלת חת, שהנשיקה עם חת היא בטה,
 ועם למ"ד היא ביד או על הלחי, והוא נחות רכ בלשון, ואולם המתרגם האשכנזי לא מנא
 בלשון ההבדל הזה, והוכרך לתרגמו כמו וישק אותו, ועיין מה שכתבתי דעתי בענין זה בפ'
 תולדת בפסוק וסקה לי (שם): (ב) לחנט, הוא ענין מעשה סמים שעשו למת בימים ההם,
 כדי שיצמוד בשרו ימים רבים שלא יסרס ושלא ירקב, ועוד היום ימצאו מן החנוטים ההם,
 ששמו

הַרְפֵּאִים אֶת יִשְׂרָאֵל: ג וַיִּמְלֹךְ אֶת
 לוֹ אַרְבַּעִים יוֹם כִּי בָּן יִמְלֹךְ
 יָמָיו הַחֲנֻמִּים וַיִּבְכוּ אֹתוֹ מִצָּרִים
 שִׁבְעִים יוֹם: ד וַיַּעֲבְרוּ יָמָיו בְּכִיתוֹ
 וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל-בֵּית פַּרְעֹה
 לֵאמֹר אֲסִנָּה מִצֵּאתִי הֵן
 בְּעֵינֶיכֶם דִּבְרוּנָה בְּאֲזְנֵי פַרְעֹה
 לֵאמֹר: ה אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר

אֶרְצַטֵּעַ דַּעַן יִשְׂרָאֵל אִיּוֹן: (ג)
 זִיא לִיסַעַן אִיהֶם פִּירַצִּיב
 טֶאָנַע פֶּעֶרשְׁטֵרִיכֶען, דַּעַן זֶא
 פִּיל טֶאָנַע מִיסַעַן דַּעַן אִיּוֹן
 גַּעכְאָל זֶאמַטַען פֶּעֶרשְׁטֵרִי
 כַּעַן: אונד-דִּיא מַצֵּרִים כַּעַ
 וַיִּינְטַען אִיהֶן זִיבַענַצִּיב טֶאָנַע:
 (ד) אַלֹּ דִיא צִיט אִיהֶן זֶו
 בַּעוֹיִנַען פֶּאָרְבִּיא וואַר,
 שְׁפֶרֶאך יוֹסֵף זֶו דַּעַן דִּהוּיִ
 לִיטַען פֶּרַעֲהוֹ: הֶאָכַע אִיד
 גַּעוואָגַענֶהיט אִיּוֹן אִייעֶרן
 אִויגַען גַּעפֹונֶדַען, זֶא כִּרִינְט
 דַּעַם פֶּרַעֲה פֶּאָלְגַענֶדַען פֶּאָר:
 (ה) מִיין פֶּאָטַעֶר הֶאָט מִיד

הנה

בעשוואהרען, אונד געשפראכען, איד שטערכע:

תרגום אונקלוס

רש"י

אֶסְתָּא יַת יִשְׂרָאֵל: (ג) וַשְׁלִיטוּ
 לִיה אַרְבַּעִין יוֹטִין אַבִּי בְּדִשְׁלִיטוּ
 יוֹטִי חֲנִיטִיא וּבְכוּ יַתִּיה כִּצְרָא
 שִׁבְעִין יוֹטִין: (ד) וַעֲבָרוּ יוֹטִי בְּכִיתָהּ

בשמים הוא: (ג) וימלאו לו' השלישו
 לו ימי חניטתו עד שמתו לו ארבעים יום: ויבכו
 אותו מנרים שבעים יום: מ' לחניטה ול' לבכי
 לפי שנאה להם ברכה לרגלו שכלה הרע והיו
 ש

וַיִּמְלֹךְ אֶת יִשְׂרָאֵל: (ג) וַשְׁלִיטוּ
 לִיה אַרְבַּעִין יוֹטִין אַבִּי בְּדִשְׁלִיטוּ
 יוֹטִי חֲנִיטִיא וּבְכוּ יַתִּיה כִּצְרָא
 שִׁבְעִין יוֹטִין: (ד) וַעֲבָרוּ יוֹטִי בְּכִיתָהּ
 וַיְדַבֵּר יוֹסֵף עִם בֵּית פַּרְעֹה לֵאמֹר
 אֲסִנָּה מִצֵּאתִי הֵן בְּעֵינֶיכֶם דִּבְרוּנָה
 בְּאֲזְנֵי פַרְעֹה לֵאמֹר: (ה) אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי
 לֵאמֹר: (ה) אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר

הא

באור

ששמו תמונתם ולא נרקבו כרוח הימים שעברו עליהם מאז ועד עתה, והם קש' כאן ושחור'
 עד מאד, בקראים כל"ח (עגיכטיימוי): (ג) וימלאו לו ארבעים יום, דרך החונטים
 לחיות הגוף בנימי סמים ובשמים מדי יום ביומו ארבעים יום רטובי, ומלת וימלאו לשון השליטה,
 והוא קרוב לענין מלוי ממש, והנה לשון מלוי נמצא בבנין הקל פעמים עומד ופעמים יוצא,
 כמו כי מלטה המרן חמם (שס ו' י"ג), עומד, ומלואו את המקום הזה דם נקיים (ירמ' י"ט
 ד'), יוצא, ולכן גם פה יוכל להתפרש שהוא עומד כתרנו ושלישו כמו כי מלאו ימי (לעיל
 כ"ט כ"ח), ויכל להתפרש שהוא יוצא ושכל הרופאים שהם השלישו מעשה החניטה במ' יום,
 וכ"כ דעת רש"י שכל השלישו לו ימי חניטתו עד שמתו לו מ' יום עכ"ל וכן מתורג' כל"ח: שבעי'
 יום, מ' לחניטה ול' לבכי, כמו שעושים לכל אדם גדול כמו שמלאנו בזהרן ובמשה רבינו לכל
 אותם עזאזר קטרה וליעקב אביט עז קדס קטרה כי חטט היה: (ד) בכיהו, שם
 והנפרד ממנו בכית ע"מ שנית חנית ברית, ולא נמצא עוד על משקלו זה: באזני פרעה
 לאמר, בלשן זה כאלו הוא המדבר כמו שאמר אבי השביעניו:
 אבי השביעני לאמר, אבי השביעני ויאמר: הנה אנכי טה, ואתה תקברני בקברי אשר
 כריתי לי בארץ כנען, והו' שער הכתוב לפי דעת בעל העמוס שהעמיד סגולתו במלת חת,
 וכן מתורגם כל"ח: יחי, הראב"ע פ' לשון חפירה כמו כי יכרה איש בר (שנת כ"א ל"ג),
 וכן פ' רש"י והרד"ק, וכן תרגם יב"ע דקטריה, וכן מתורגם כל"ח, כי יתכן שיעקב אבי
 ברכ

הנה אנכי מת בקברי אשר
 בריתי לי בארץ כנען שמה
 תקברני ועתה העלה נני
 ואקברה את אבי ואשובה :
 ויאמר פרעה עלה וקבר את
 אביך באשר השביעך : ויעל
 יוסף לקבר את אביו ויעלו אהו
 כל עבדי פרעה וקני ביתו וכל
 זקני ארץ מצרים : וכל בית
 יוסף ואהו ובית אביו רק טפם

וצאנם

אין מיינעם גראבע, דאס איך
 מיר אים לאנדע כנען גע-
 גראבען, דא זאללוט דוא מיך
 בענגראבען: נון מאַסטע איך
 אַלואַ הינוף ציהען, מיינען
 פֿאַטער בענגראבען, אונד
 ווידער צוריק קאַסטען :
 (ו) פרעה לים זאָגען : ציהע
 הינוף, אונד בענגראַבע דיינען
 פֿאַטער, וויי אַר דיך בע-
 שוואַהרען האַט : (ז) אַלואַ
 גינג יוסף הינוף, זיינען
 פֿאַטער צו בענגראַבען : מיט
 איהם גינגען אַללע בעדינטען
 פרעה'ז, דיא אַלטעוועטען זיינען
 הויזען, אונד אַללע אַלטעו-
 טען אויז רעם לאַנדע מצרים :
 (ח) יוסף'ז הויזלייטע, זאָ וויא

זיינע ברודער אונד דאָ געווינדע זיינען פֿאַטערן : גור איהרע קינדער, איהר

תרגום אונקלוס

רש"י

הא אגא טאית בקברי די אתקנית
 לי בארעא דקנען תמן תקברניני
 ובען איסק בען ואקבר ית אבא
 ואיתוב : (ו) ואטר פרעה סק וקבור
 יתאכוד בטא דקניי עלך : (ז) וסליק
 יוסף לטקבר ית אבוי וסקיקועטיה
 כל עבדי פרעה סבי ביתיה
 וקל סבי ארעא דמצרים : (ח) וקל בית יוסף ואחוי ובית אבוי לחוד
 טקליהון

מי כילום מתברכין : (ה) אשר כריתי לי
 כפשוטו כמו כי יכרה איש ומדרשו עוד
 מתיישב על הלשון כמו אשר קניתי ארע
 כשהלכתי לכרכי היס היו קורין למכירה
 כירה ועוד מדרשו לשון כרי דגור שנטל יעקב
 כל כסף חזה שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי
 ואמר טולה בשביל חלקך במערה : (ו) כאשר
 השביעך ואס לא בשביל השנועה לא הייתי
 עניןך אבל ירא לומר עבור על השנועה שלא
 יאמר

וקל בית יוסף ואחוי ובית אבוי לחוד וענהון

באור

כרה ופיר קברו בחייו, ואת דאתקנית, תרגם לפי הטובה כמנהגו ולא כהוראת המלה,
 ועוד פי' הרד"ק שית אותו לשון קנין כמו ונס מים תכרו מאתם (דברים ב'ו'), ואף על פי
 שאברהם קנה אותו הרי הוא כאלו קנהו או מפני שקנה חלק עשו בגויד עדשים, וכן פי'
 רש"י בשם הר"ר, אומר ר"ע כשהלכתי לכרכי היס היו קורין למכירה כירה: ואשובה, אל
 ידאג שאני מבין את ארצו לגמרי: (ו) ויאמר פרעה, לעבדיו שיאמרו ליוסף עלה וגו',
 כי עמהם דבר, וכן מתורגם בל"א (פרעה לים זאָגען): כאשר השביעך, ואס לא בשביל
 השנועה לא הייתי עניןך: (ז) כל עבדי פרעה, כל אנשי מצרים לבד מיוסף עבדי פרעה
 יקראו: זקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים, להיות נשאלתם בעיני קמעי הדור כאמרו

חקניו

וְצִאֲנֵם וּבְקִרְם עֲזֹבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן׃
 ט וַיַּעַל עִמּוֹ גַם־רֶכֶב גַּם־פָּרָשִׁים׃
 וַיְהִי הַמַּחְנֶה כְּבָר מְאֹד׃
 י וַיָּבֹאוּ עַד־גְּרֵן הָאֵטֶד יִשְׂרָאֵל׃
 בְּעֵבֶר תִּירְדֵּן וַיִּסְפְּרוּ שָׁם מִסְפַּר

איהר קלוינעו אונד גראסעו
 סיה, ליסען ויא אים לאנדע
 גשן : (ט) טים איהם צאג
 הינוף זא וואגען אלו רייטער
 ריית : אונד וואר איין ועהר
 גראסעו לאגער : (י) אלו ויא
 אן דיא איינגעצייגטע טאגנע
 קאמען, וועלכע אן דער וייטע
 דעו ירדנו ליגט, זא הילטען

זיא דאוער כוט איינע ועהר גראסע אונד

גדול

תרגום אונקלוס

ר ש י

וַעֲנָהוּן וְתוֹרֵיהוֹן שְׂבָקוּ בְּאֶרֶץ
 דְּגִשְׁן׃ (ט) וְסָלְקוּ עִמָּיהּ אִף רִתְיֵין
 אִף פָּרָשִׁין וְהָנָה מִשְׂרִיתָא סְגִיָּאָה
 לְתָרָא׃ (י) וְאַתּוּ עַד בֵּית אִידְרִי
 דְּאֵשֶׁר דִּי בְּעִבְרָא דִּירְדֵּנָא וּסְפְרוּ
 תַּסְנֵן מִסְפַּר רַב

יאמר אם כן אעבור על השכונה שנסכעתי לך
 שלא חגלה על לשון הקדש שאני מכיר עדיף על
 פ' לשון ואתה איך מכיר בו כדליתא במס' סוטה :
 (י) גרן האטר * מוקף אטדן היה * רבותינו
 דרשו על שם המאורע שגאו כל מלכי כנען
 וכשילוי יאמעאל למלחמה וכיון שראו כתר
 של יוסף תלו בארוטו של יעקב עמדו כלן ותלו
 בו כתריהם והקיימו כתריו כגרן העוקף

ב א ו ר

וחקיו יחסם (תהליס ק"ה כ"ג) : (ט) ויעל עמו, העלה יוסף עמו גם רכב גם וכו', כמו
 ויעל עלת (לעיל ס' כ'), לשון מפעיל * (הרש"ס), ואין טורח לפי זה כי בבנין הקל
 מצאנוהו בפתח האית"ן בעבור שית הגרון שאתרו כמו ויעל משה (שמות כ"ד ע"ו), ואם
 בעבור שגא לשון יסוד על רבים, הנה כבר כתבנו כי בבוא הפעל בראשונה לא ישגיח לא
 על היסוד ולא על המין, ועוד שהאשמש על הרכב המוכר ראשונה לשון יסוד, ולכן ת"א
 ויב' וסליקו, כפי הכוונה על העולים ושינוי מלשון יסוד ללשון רבים, ואם הי' מוכנן הפעיל
 היו צריכים לתרגם ואסיק עמיה, וכן מתורגם בלשון אשכנז מן הקל על העולים : גם רכב גם
 פרשים, לכבודו, וכו' מלות גם הנכאים ככל המקרא, כל אחד בזה לרבות על סברו לפי שאין
 דבר מוקדם נענין הכוונה לפיכך אמר גם עם הקודם כי יסוד היותו אחרון וכמוה הדרך
 בלשון הקדש נכ"ף השמש באמרו במקדש כפרעה (לעיל מ"ד י"ח), כלומר זה כזה חכמה :
 ויהי המחנה, כבר מאד, לשון רבי והוא שם תאר, וכן ת"א סגיא, וכן מתורגם בל"א
 (גראסעו) : (י) גרן האטר, מוקף אטדן היה, והו' מין ממיני הקובים, וקח ודדה (שם
 ג' י"ח), ת"א וכוזין ואטדן, וכבר ודדה ו קנדס שהוא עשוי דרין דרין, ופי' הערך
 קנדס בלע"ז קרדון, ונקרא כן גם בלשון יוני ורומי וזרעים נגות וראשם עשוי דרין דרין
 והם למאכל, ובל"א נקרא (דיסטל) : מספר גדול וכבר מאד, פה ת"א וכבר, ותקוף,
 לפי ענינו, וכן מתורגם בל"א (העשטיג) : ועש לאביו אבל שבעה ימים, לשון הרשב"ע
 אח' שקברוהו כאשר אמרו קדשניטו ז"ל עב"ל, והוסיף לפרש בעל אהל יוסף אחר ז' ימים
 שקברוהו, כאשר אמרו קדשניטו ז"ל במסכת שועד קטן שאין האבילות חל עד שיסתום הגולל
 עכ"ל אהל יוסף, ולא ידעתי מי הכריחו להוסיף עוד על דברי חז"ל ולומר אחר ז' ימים שקברוהו
 ולדבריהם חל האבילות תיכף אחר הקבורה, והנה בלי ספק ישרה הראש"ע כי הי' זה אחר
 שחזר ונחנך ובחזרתו בשגא אל המקום הזה עשה לו ההספד הזה והאבל שנעת ומים, והוא
 נגד משניות הכתוב שאמר אח"ז ועשו בניו לו בן כאשר נוס וישא אמו בניו ארנה כנען ויקחו
 אט

גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו
 אֶבֶל שְׁבַעַת יָמִים: יֵאוֹרָא יוֹשֵׁב
 הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת־הָאֶבֶל בְּגֵרָן
 הָאֵמֶד וַיֹּאמְרוּ אֶבֶל־כָּבֵד זֶה
 לְמִצְרַיִם עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אֶבֶל
 מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן:
 יב וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוּם:
 יג וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָּנָיו אֶרְצָה כְּנַעַן
 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּמַעְרַת שְׂדֵה

אונד העפטיגע קלאגע : אונד
 ער שטעללטע איבער זיינעם
 פֿאַטער זיינע טרויער פֿאַן
 זיבען טאָגען אָן : (יא) אַרְו
 דער כנעני איינוואָהנער דעו
 לאַנדעו, דויען טרויער אויף
 דער זיינגעציינטען טאָגע
 זאָהע, שפראַכען זיא, דיא
 מצרים האָבען היר גראָסע
 טרויער! דאַרום נענטט מאָן
 זיא טרויערפֿלאַטן דער
 מצרים, אָן דער זייטע דעו
 ירדנו : (יב) זיינע זאָהנע
 טהאַטען איהם : וזיא ער
 איהנען בעפֿאַהלען האַטטע :
 (יג) נעהמליך זיינע זאָהנע

המכפלה

פֿיהרטען איהן אין דאָן לאַנד כנען, אונד בעגרובען איהן אין דער האַהלע דעו פֿעלדס
מכפלה

ר ש י

תרגום אונקלוס

רכ ותקוף לחדא ועבר לאכזהי אכלא
 שבקעא יזמין : (יא) וחזא יתיב ארעא
 כנענאה ית אכלא בבית אדרי דאמד
 ואמרו אביל תקוף היו למצראי על
 כן קרא שמה אביל מצרים הי בעיקרא
 דירדנא : (יב) ועברו בנוהי ליה כן
 כמא די פקידנון : (יג) ונטלו יתיה
 בנוהי לארעא דכנען וקברו יתיה במערת חקל

סיוג של קונים : (יב) כאשר צום * מהואשר
 צום : (יג) וישאו אותו בניו * ולא בניו שכך
 צום א יסאו משתי לא איש מצרי ולא אחד
 מצריכס שהס מצבית כנען אלא אתם וקבע
 להס מקום שלשה למזרח וכן לד' רוחות וכסדרן
 למסע מחנה של דגלים נקבעו כאן * לוי לא
 ישא שהוא עתיד לשאת את הארון ויוסף לא ישא
 לפי שהוא מלך * מנשה ואפרים יהיו תחתיהם
 וחו איש על דגלו באותות נאות שמסר להס
 אביהם
 כפלתא

ב א ו ר

אחו וגו' וחס"ז וישב יוסף מצרימה וגו', ומה שרצה להעזר מדברי קדמונינו, הנה מפרש
 להסך בדברי חז"ל בסוטה (דף י"ג ע"א), שפירשו גרן האטד על שם המאורע שבאו כל מלכי
 כנען ונשיאיו ושמעאל למלחמה וכיון שראו כתרו של יוסף תלוי בארוט של יעקב עמדו כלן ותלו
 צו כתריהם והקיפוהו כתרים כגרן המוקף סיוג של קונים ע"כ, הרי מפרש שהי' בנשאל הארון
 ולא בחזרה, חס לא שפרש שהספ' שנתחלת הפסוק הי' בנשאל לארץ והאבל שנסוף הפסוק
 הי' בת זרה, ויפסוק לפסוקא בסיניא חריבא, ועוד שהרי אמר וירא יושב הארץ הכנעני את
 האבל, ולא אמר את ההספד, והנכון שהי' בנשאל הארון קודם הקבורה כמו שהי' הל' של
 בני מצרים קודם הקבורה שלא כמנהגנו היום שהס אחר שנעת ימי האבלות, כי חטט הי'
 ולא יסרת : (יא) וירא יושב הארץ הכנעני, כלומר וירא הכנעני שהוא נשב הארץ ההיא *
 (הרש"ס), וכן מתורגם בל"א, ושעור הכתוב, וכאשר ראה הכנעני שהוא יושב הארץ ההיא
 את האבל בגרן האטד, אמרו אבל כבד (הוא) זה לזונרים, וכן מתורגם בל"א : (יב) ויעשו
 בניו לו כן כאשר צום, כלל ופרט חסריו ואמר : (יג) וישאו וגו', שנשאוהו לארץ כנען
 וקברוהו

המכפלה אשר קנה אברהם
את השדה לאחות קבר מאת
עפרן החתי על פני מכרא :
יד וישב יוסף מצרימה הוא
ויאחיו וכל העלים אתו לקבר
את אביו אחרי קברו את אביו :
טו ויראו אחי יוסף כי מרת
אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף

מכפלה : ווא אברהם דאז
פעלד געקויפט האטטע, צום
ערבגעגראבניס, פאן דעם
חחין עפרון, פאר סמרא :
(יד) נאכדעם יוסף זיינען
פאטער בעגראכען האטטע :
קעהרטע ער נאך מצרים
צוריק, ער אונד זיינע ברי-
דער, אונד אללע דיא מיט
איהם הינויף געצאגען
ווארען, זיינען פאטער צו
בעגראכען : (טו) אלו גון דיא
ברידער יוסף'ז ערוואגען,
דאס אידר פאטער טאד
וואר, שפראכען ויא, ווען גור

והשב

אונד

יוסף אונד ניכט גראם איזט :

תרגום אונקלוס

רשי

כפלתא די זכו אברהם ית חקלא
לאחסנת קבורא טן עפרן תמאה על-
אפי טטרא : יי ותב יוסף למצרים
הוא נאחוזי וקלדסקליקו עטיה
למקבר ית אבוי בתר די קבר ית
אבוי : יי וחזו אחי יוסף ארי מית
אבוהון נאקרו דלקא ישראלנא דקבו
ואתבא יוסף

אביהם לישא מטתו : (יד) הוא ואחיו וכל
העולים אתו בחורטן הקדים אחיו למצרים
העולים אתו ובהליכתן הקדים מצרים לאחיו
שנאמר ויעלו אתו כל עבדי פרעה וגו' ואחד כך
כל בית יוסף ואחיו אלא לפי שראו כבוד שעשו
מלכי כנען שגלו כתרויהם בארצו של יעקב
בהט בהם כבוד : (טו) ויראו אחי יוסף כי מת
אביהם * מהו ויראו הכירו במיתתו אבל
יוסף שהיו רגילי לסעוד עמו על שלטנו של יוסף
והיה מקרבן בשביל כבוד אביו ומשמע יעקב לא
קרבן : לו ישטמנו * שאל ישטמנו לו מתחלק
לענינים הרבה יש לו משמש כלשון נקש' ולשון

באור

וקברוהו במקום שגוה להם : (יד) וישב וגו', שגור הכתוב, ואחרי קבור יוסף את אביו,
שב מצרימה, הוא ואחיו וכל העולים אתו לקבר את אביו, וכן מתורגם בל"א : (טו) ויראו
אחיו יוסף וגו', כשראו אחי יוסף שמת אביהם אמרו לו ישטמנו וגו' : לו ישטמנו, לשון
שאל, שאל יטור לנו איכה, ומלת לו ב"ז שורק מתחלק לענינים הרבה, יש משמש כלשון
בקשה והלוואי כמו לו ישמעאל יהיה לפניך (לעיל י"ז י"ט), לו יהי כדברך (שם ל"ד),
ויש משמש כלשון אם כמו לו החיתם אותם (אפס"ס ח' י"ט), לוא הקצבת למנותי (ישעיה ת"ח
י"ט), ויש משמש כלשון שאל כמו לו ישטמנו יוסף, ואין לו דומה במקרא : גמלנו, זה לשון
המתרגם האשכנזי כל גשול ענינו התחלת הטובה או הרעה, וגדרו הנהגת בעל הנסירה עם
רעהו לעורר אותו אל ההבלטה האמתית או לענעה מוטו, וכאשר ישיב לו רעהו הטובה או
הרעה ההיא יאמר עליו שהיא משיב גשול או משלם גשול או עושה לו כשעולו אשר גמל עליו,
ולא תמנח במקרא ענין הגשול על תשלו' הטובה או הרעה מבלי שיקטר לו בפירות טועל הסכ'

והשב ישוב לנו את כל הרעה
 אשר גמלנו אתו: טו ויצו אל
 יוסף לאמר אביך צוה לפני
 מותו לאמר: י בודת אמרו
 ליוסף

אונר אללעו באזע וידער
 פֿערגערל טעט, דאס וויר
 איהם אנגעטהאן: (טו) זיא
 ליסען דעם יוסף ענטביסען:
 דיין פֿאטער האט פֿאר וויגעס
 טאדטע בעפֿעהלען: (יז) זא
 זאללט איהר צו יוסף
 שפרעכען

תרגום אונקלוס

ר ש י

ואתבא יתיב לגא ית כל בשתא
 דגמלגא יתיה: טו ופקידו לות יוסף
 למיטר אביך פקיד קדם מותיה
 למיטר: י קדין מיטרון ליוסף

הלאוי כגון לו יהי כדכריך לו שמעני ולו הוא לבט
 לו מתנו: ויש לו משמש בלשון אם ואולי כגון לו
 חכמו (דברים ל"ג) • לו הקצבת למנותי
 (ישעיה מ"ח) • ולו אנכי שוקל על כפי (שמואל
 ב' י"ח) • ויש לו ממש בל' שחא • לו יסטמנו ואין
 לו עוד דומה במקרא והוא ל' אולי כמו אולי לא
 תלך האשה אחרי ל' שחא הוא • ויש אולי ל'
 בקשה כגון אולי יראה ה' בעניי (שמואל ב' ט"ז) אולי ה'
 כדכריך ויש אולי ל' אם אולי יש חמישים נדיקים: (טו) ויצו אל יוסף • כמו ויטוס אל בני ישראל
 צוה למשה ולאהרן להיות שלמים אל בני ישראל אף זה ויטו אל שלום להיות שלים אל יוסף
 ולומר לו כן • ואת מי טו את בני בלהה שהי' רגילין אלנו שנאמר והוא נער את בני בלהה:
 אביך טיה • שנו בדבר מפני השלום כי לא טוה יעקב כן
 שלא

באור

אז התשלום, ובל"א התחלת העושה (נוטש ערבייגען או אן עוהן), ותשלום העושה (נוטש פער-
 געלטן) עכ"ל, ותבין מזה כוונת תרגומו: (טו) ויצו אל יוסף, כמו ויטוס אל בני ישראל (שמות
 ו' י"ג), טוה למשה ולאהרן להיות שלמים אל בני ישראל, אף זה ויטו אל שלום להיות שלים אל
 יוסף לומר לו כן: לאמר, יש בפסוק הזה ב' פעמים לאמר, ואח"ז מתחיל עוד כה תאמרו, ויבין
 לפי כוונתו שהמלה הזאת תורה על לשון האומר ממש, ולכן בכל מקום אחר לשון אמירה מבט
 הדבור אליו כאילו בעצמו ידבר, ולא כאיש אחר המודיע רק כוונת האומר ולא לשונו ממש, ועפ"ז,
 אין שם יתור פה בפסוק, כי הראשון יורה על לשון השלים שלטו אל יוסף שהתחיל במלת אביך,
 ויראה שלטו איש או אנשים אחרים ולא אחד מחיהם לכן אמר אביך ולא אבינו, ורש"י פי'
 בשלחו את בני בלהה, ויב"ע בתרגומו אמר כי את בלהה שלחו, ולשון אביך ולא אבינו נורה
 יותר כדכריו, והשני יורה על לשון יעקב בכוונתו שהתחיל במלת כה תאמרו, וכה תאמרו יורה
 על לשון המגויים מלת יעקב שיתחילו מוולת אבא, ושער הכתוב כן הוא, ויטו (א שלום שילך)
 אל יוסף ויאמר, אביך טוה לפני מותו ויאמר, כה תאמרו וכו', והכתוב השתמש במקור
 עם למד, שהו' מלת לאמר, כדרך הל' בכל מקום בבוא פעל אחרי פעל, כאשר
 לא תשלם הפעולה המכוונת אליה באחד מהם, שיבא השני בלי הוראת הזמן והנף והעין, כי
 אם במקור עם אחת מחיותיו בכל"ס השייכות לו, כמו לא יוכל המער לעוב (לעיל מ"ד כ"ב), לא
 מסבין לראות (שם כ"ג), ויכלא העם מהביא (שמות ל"ו) (עיין הקדמת הספר), אף כאן
 ויטו לאמר, אביך טוה וכו' לאמר, ובפסוק הבא שם התחלת הדבור של המכוון, ואין שם
 התחילי שוכרט שהוא פעל אחרי פעל, לא הי' ראוי להשתמש במקור, לכן פתח כה תאמרו:

לְיוֹסֵף אֲנִי שֵׁא נָא פִשֶׁע אַחֶיךָ
 וְחַטָּאתָם כִּי־רָעוּהָ גַמְלוּךָ
 וְעַתָּה שֵׁא נָא לְפִשֶׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי
 אָבִיךָ וַיִּבְדֵּךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו :
 יח וַיֵּלְכוּ גַם־אֶחָיו וַיִּפְּרוּ לִפְנֵי
 וַיֹּאמְרוּ הֲנֵנוּ לָךְ לְעַבְדִּים :
 יט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף אַל־תִּירָאוּ
 כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי : כ וְאֵתָם

חשבתם

טע איהנען, פֿירכטעט אייך ניכט! בין איך דען אן גאָטטעו שטעללע? : (כ) האַכט
 דיא

שפרעכען, ליכער! פֿער-
 צייע ראָך דאָ פֿערברעכען
 דיינער ברודער אונד איהר
 פֿערשילרען, דאָס ויא זאָ
 איכעל אָן דיר געטהאָן!
 נון אָ! פֿערציייע דאָך דאָ
 פֿערברעכען דער דיינער דען
 גאָטטעו דיינען פֿאָטערן!
 יוסף ווינטע אלו מאָן זאָ מיט
 איהם שפראַך : (יח) הערנאָך
 גינגען אויך זיינע ברודער,
 פֿיעלען פֿאָר איהם הין : אונד
 שפראַכען, וויר וואָללען
 דיינע שקלאָוען זיין :
 (יט) יוסף אַכער אַנטוואָרטע

ר ש י

תרגום אונקלוס

לְיוֹסֵף בָּבְעוּ שְׂבוּק בְּעֵן לְחֻצְבֵי
 אַחֶיךָ וּלְחַטָּאֵי־חַוֹן אַרְי בִּישְׁתֵּא גַמְלוּךָ
 וּבְעֵן שְׂבוּק בְּעֵן לְחֻצְבֵי עַבְדֵי אֱלֹהֵא
 דְאָבִיךָ וּבְקֵא יוֹסֵף בְּטַלְלוּתְהוֹן עִטְיָה :
 (יח) וַאֲזָלוּ אַף אַחֻזְהֵי וּנְפִלְקֵן קְדַמְזֵהֵי
 וַאֲמָרוּ הֵא אָנְחֵנוּ לָךְ לְעַבְדֵיךָ :

אלא כחשד יוסף בעיניו : (יז) שא בא
 לפשע עבדי אלהי אביך. אם אביך מת
 אזוה קיי' וחס עבדיו : (יח) וילכו גם אחיו
 מוסף על השלימות : (יט) כי התחת אלהים
 אני. שמה במקומו אני בתויה אם הייתי רונה
 להרע לכם כלום אני יכול והלא אתם כלכם
 משנתם עלי דעה והקב"ה טענה לטובה והיאך
 אני

(יט) וַאֲמָר לְהוֹן יוֹסֵף לֹא תִדְהָלוּן אַרְי דְהָלֵא בְנֵי אָנָא : (כ) וְאֵתָנוּ

חשבחון

באור

(יז) אנה המלה האת כמנצח בה"א בסוף, אנה, ותורה על שאלת המקום, ועקרה אן כמו אן
 הלכתם (שמאל א' י' י' ד), והה"א טספת, ומנצח בא"ל בסוף, אנה, ועקרה כ' כ'
 והאל"ף שבראש טספת, כמ"ש הרד"ק בשרשים שרש נא, וכתב שם עוד שיתכן שהיא שרשית, וכ"כ
 בשרש אן, והוא נעולם מלעיל, כי האל"ף קשורה, והט"ן דגושה, ותורה על התחנה והבקש'
 והפיוס, ומנצח ו' פעמים בה"א בסוף על ההוראה הזאת, וכמו במסורת : שא נא, בא בענין
 המחילה כי שליחת הפשע היא נשיאתו ונטיילתו מן האדם : ועתה שא נא, עד כאן היה מאמר
 יעקב ששם נפיה' לפני מותו (כפי מה שאמרנו), וממלת ועתה וזילך הוא מאמר השליחים ענו',
 ומדוקדק מלת ועתה, ר"ל ועתה אשר שראית שהוא רצון אביך למחול חטאתם, אל תנוע
 מלעשותו : לפשע, הלמד' מורה לפעמים על העגס עבשו כמו מלת את ויספיק הענין זולתה,
 כמו הרגו לאבנר (שם ב' ג' ל'), אטס לשבך (ירמ' ל' י"ב), ודומיהם רבים : עבדי אלהי
 אביך, אפילו לא היו אחיך, מאשנת אביך הם, ואתה והם אחים באשונה, ויש לכם לאהוב זה
 את זה ולסלוח זה לזה : ברברים אליו, מכאן נראה כי יותר מאחד שלחו אליו, ואפשר תהיה
 הכונה על אחיו, בדבר אחיו אליו ע' השליח : (יח) וילכו גם אחיו, מוסף על השלימות :
 (יט) התחת אלהים אני, וכי במקומו אני שאוכל להרע לכם אף אם הייתי רונה להרע לכם :

ואחם

השבתם עלי רעה אלהים
 השבה למטה למוען עשה כיום
 הויה להחירת עסדרב : שכיעי
 כח ועתה אל תיראו אנכי
 אבלבר אתכם ואת מפקם
 וינחם אותם וידבר על לבם :
 כג וישב יוסף במצרים הוא ובית
 אביו ויהי יוסף מאה ועשר
 שנים : כד וירא יוסף לאפרים

דיה אכויכט געהאבט מיר
 באוען צו טהון : זא האט דאך
 גאטט צור אכויכט געהאבט
 עו צום גוטען צו לענקען , אום
 דאז אויזצופיהרען , וואו יעצט
 געשיידעט , היין גראסען
 פארק צו ערהאלטען :
 (כא) זא פירכטעט אייך ניכט !
 איך ווילל אייך פערפאלגען ,
 זונד אייערע קינדער : ער
 טראזטעטע זייה , זונד
 שפראך איהנען מוטה איין :
 (כב) יוסף וואהנטע אלוף אין
 מצרים , ער אונד זיינען
 פאטערן הווי : יוסף לעכטע
 הונדערט אונד צעהן יאהר :

בני
 (כג) יוסף זאהע נאך אורענקעל

דעו

תרגום אונקלוס

רשי

השבתון עלי בישא מן קרמי
 אתהשבת לטבא בריל לטעבד כיוטא
 הרין לקיטא עם סגיי : (כא) ובען לא
 תתלון אגא און יתכוון וית טפלכון ונחם
 יתהון וטליל תנחומין על
 לכהון : (כב) ויטיב יוסף במצרים הוא
 ובית אביו ויהי יוסף מאה ועשר
 שנים : (כג) וירא יוסף לאפרים

אני לבדי יכול להדע לכם : (כא) וידבר על
 לבם דברים המתקבלים על הלב עד שלא
 יודתם לכאן היו מרנני עלי שאני עבד ועל
 ידיכ

בנין

באור

(כ) ואחם השבתם וע' מחובר לפסוק של מעלה , הלא תראו שכלכם שבתם עלי לעשות לי
 דעה , ולא יוכלתם , כי אלהים שנה להיות עשייתכם לטובה לכל העם , ואיך אוכל אנכי לבדי
 לעשות לכם דעה נגד רצון האלהים , כן פי' רשי , והרש"ס פי' שהוא התנכלות על הרעות אשר
 גמלוהו אשר התנכל יוסף בעדס , מלבד מה שאמר בתמלה , התחת אלהים אני , שלא אוכל
 להרע לכם , אומר עוד וחק גם שאתם לא פשעתם בי בדבר מכירתכם אותי מזרומה כי הקב"ה
 גרם לכם ולטובתכם נתכוון , ובא כאן מלת הטובים ואחריו הפעל לטובים , ואתם שבתם ,
 כדרך הלשון בכל מקום שיש התנגדות במאמר , כי מאמר ואתם שבתם מתנגד למאמר אלהים
 שנה הנא אחריו , ושעורו הן אמת שאתם שבתם , או חף על פי שאתם שבתם לרעה האלהים
 שנה לטובה , וכן תרגם המתרגם האשכנזי : השבתם עלי דעה , שבתם עלי (לעשות לי)
 דעה : אלהים השבה למטה , אלהים חשב להפכה שתנא ממנה טובה , וכן מתורגם כל"א :
 למען עשה כיום הזה , כדי לעשות כדבר שנעשה בעת האת שאתם רואים , שהוא להחיות עם
 דע , וכן מתורגם כל"א הלשון הקצר הזה : עשה , מקור שלא כמנהג חבריו בעלי ה"א באחרונ'
 שתתנה לתי' , ודומה לו ראה פניך (לעיל מ"ח י"א) : כיום , יאמר לפעמים על העת והזמן ,
 כמו כיום הכתי כל צבור (במדבר ח' י"ז) , פי' בעת הכתי , כי בלילה מתו הנכורים ולא כיום :
 (כא) וירבר על לבם , דברים המתקבלים על הלב : (כג) בני שלשים , לשון הראש"ע בעבור
 היות

דעו אפרים : אויך דיא
 קינדער סבירו שנשה'ו
 זאגנו וואורדען געבאָהרען ,
 אונד ערצאָגען אויף דעו
 קניאען יוסף'ו : (כד) יוסף
 שפראַך צו ווינען ברירערן ,
 איך שטערבע : גאָטט ווירד
 אייך בערענקען , אונד אויז
 דיועם לאַנדע דערויף
 פֿיהרען , אין דאָו לאַנד ,
 וועלכעו ער דעם אברהם ,
 יוצק אונד יעקב צו גע.
 שוואָהרען : יוסף

בני שלשים גם בני מכיר בן
 מנשה ילדו על ברבי יוסף :
 כד ויאמר יוסף אל אחיו אנכי
 מת ואלהים פקד יפקד אתכם
 והעלה אתכם מן הארץ הזאת
 ארץ מצרים אשר נשבע
 לאברהם ליצחק וליעקב :
 וישבע

רש"י

תרגום אונקלוס

דיכס טודע שאני בן חורין ואני הורג אתכם
 מה הנדיות אומרות כת של בחורים ראה
 ונשתבש בהם ואמר אחי הם ולבסוף הרג אותם
 יש לך אח שהורג את אחיו * ד"א עשרה נרות
 לא יכלו לכנות כראשד וכו' : (כג) על ברכי
 יוסף * כתרגומו גדלן בין ברכיו : ח ו ק

בנין תליתאין ארבעי בני מכיר בן מנשה
 אתילידו ורבי יוסף : (כד) ויאמר יוסף
 לאחוזי אנא טאית גויי טדבר דכיר
 יתכון ויסק יתכון טן ארעא הרג
 לארעא די קים לאברהם ליצחק
 וליעקב : ואומי

באור

היות מלת בני שמוכה הנה יהיו הנשים רבעים עכ"ל, ור"ל כי פירושו בנים של שלי' והם רבעי'
 בו הסמיכות יורה על הקנין לדעת המדקדקים, אבל המתאר לא יסמך א התאר, ולכן אם הי'
 שלשים תאר אל בני ראוי להיות בנים שלשים, ולדעת הרד"ק נפסקו בני רבעים (מלכי' ב' י"ג)
 הוא כמו בנים רבעים, בא הסמיכות במקום הנפרד, והענין אחד, כי נכדו האדם הם הורג
 השלישי לו, ויקראו בני הנשים, שהם בני הקד השני, או בני הנשים הראשונים,
 וכן בני נכדיו הם הורג הרביעי לו, ויקראו בני השלישיים או בני שלשים (ואין מקום לתפוסת
 בעל אהל יוסף על הראש"ע, מן פסוק בני רבעי' ישנו לך על כסא ישראל (המזכר לעיל), ויחזיק
 זכרי' הי' גדול חמישי ליהוה, כי מלכו אחריו יהוה ויואל וירבעם חכרי', והי' א"כ זכרי' אה
 מן בני הורג הרביעי לדעת הראש"ע, או אחד מבנים רבעים לדעת הרד"ק ז"ל, והנה בנים
 שלשים בל"א (אורענקל): גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברבי יוסף, התוספת שלגם
 יורה לענין מה שאמר ילדו, כי פי' ילדו ענין התרבות והגדול, ולפי שהי' אפרים בעיר מושבה,
 לא גדלו נכדיו על י' ברכי יוסף רק אצוה לראותם בעודם קטנים בחיק אמותם, אבל מנשה
 י' שהי' הבכור גדלו בני בניו על ברכי יוסף, והכוונה שרצה ועמח אותם על ברכיו, ואל'
 אתילידו ורבי יוסף לא תרג' מלת ברכי רק לפי הכוונ', והמתרג' לל"א תרגם מלת ילדו (נבאחק
 אונד ערנאנן), כי מלת ילד טוללת אתי הענינים הלידה והגדול, ונפרט בהסמכה א על ברכי,
 ותרג' על ברכי כהוראת המלה: בני מכיר, אף שלא נזכר לו נפ' פנחס דק בן אחד והוא נלמד,
 עכ"ו בלי ספק הי' לו עוד בנים, כי בן כתוב גם בני מנשה למוכיר ושפחת המוכיר ומכיר הליד
 את גלעד לגלעד וספחת הגלעדי (במדבר כ"ו כ"ט), הרי מתאר שפחת מכיר לבד ומספחת
 גלעד לבד, והיינו לפי גלעד הי' למספחה רצה נקטבו בניו למספחה בפ"ע על שמו, ואמר אחיו
 טלל

כֹּה וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים
 אֶתְכֶם וְהֵעֲלֶתֶם אֶת־עַצְמוֹתַי
 מִצֵּה: כִּי וַיָּמָת יוֹסֵף בְּנֵי־מִצְרָיִם
 וַעֲשֶׂר שָׁנִים וַיַּחְנְמוּ אֹתוֹ וַיִּישָׂם
 בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם: חוֹק

(כה) יוסף לים דיא קינדער
 ישראל שוועהרען אויף דיזע
 ווארטע: גאטט ווירד אייך
 געדענקען, זא זאללט איהר
 מיינע געביינע פאן היר מיט
 הינויף געהמען: (כו) יוסף
 שטארב הונדערט אונד צעהן
 יאהר אלט: מאן באלואמטע
 איהן איין, אונד ער וואורד
 אין איינע לארע געלעגט,
 אין מצרים: חוק

תרגום אונקלוס

(כז) וַאֲזַמְנֵי יוֹסֵף יִתְבַּנֵּי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי מִדְּבַר דְּכִיר יִי יִתְכַוֵּן וְתַפְקִין יִת
 גְרַמֵי מִקָּא: (כז) וְגַמִּית יוֹסֵף בְּרִמְזָאָה וְעִסַר שָׁנָיו וַחְנָמוּ וְתִיָּה וְשִׁמְוֵהִי
 בְּאָרוֹנָא בְּמִצְרַיִם: חוֹק

באור

אלא הולידו הרב' נחשבו כלם למשפחה אחת ע"ש אביו, וכן פי' רש"י ע"ס: (כה) וישבע וגו' פקד
 ופקד וגו' והעלחם וגו', כבר הודיע בפסוק הקודם שפקד יפקד אותם, אבל שעורו פה, כאשר
 פקד יפקד אלהים אתכם או והעלתם את עצמותי מזה, וכן מתורגם בל"א: ויחנמו
 החפאים: וינשם, לדעת הראב"ע שרש"י ע"ס והוא פעל ינחם וינחם מנחם הקל על משקל וינחם ה'
 אהים לעיל. ב"ז) וכן ויקץ נח ע"ס ט' כ"ד, ויקץ דם המכה (מלכים א' כ"ב
 ל"ה), אלא שמלות ויקץ וינחם הם פעלים עומדי, ויהיה השרש אום וישם צענין א'
 ושעורו פה וישם המשי', ואיננו זרות כפי מנהג ל' המקרא שיחסר הפועל לחוב, אך זרות אחרת
 א"פ כי תחסר מלת אותו, או הכתי וישימוהו, כאשר באמת חסר כלום שתרגם כפי דעת הראב"ע
 בוסוף. בו הכתי וישימוהו, וכן תרגם יב"ע ואון יתיה, הוסיף בו מלת יתיה המורה על הפועל, לכן
 חנכי יקרב את אשר רחוק הראב"ע והוא דעת רבי יונה המדקדק שהמל' מן ההפעל, ונח המדקדק
 ממת האורק, כמו על נצר אדם לא ייבד (שמו"ל ל' ב'), (שהוא מן אורש סוף לדעת רבי מריטם
 שהו המדקדק רבי יונה המכר, ונח במקום יוסף), והראוי וינשם, ושרש עס, ואין טורף
 להדנות בשרשים ללא טורף, וכתב הרד"ק בשרשי' שרש אום שז' פתח קטן תחת פתח גדול
 (ר"ל בעול שנקרא אלל הקדושים פתח קטן במקום פתח שקראוהו פתח גדול), וכן דעתי ג"כ
 באשר מנחם ויקץ נח, ויקץ דם המכה, שז' המכיל במקום פתח, ואם שהרד"ק בשרשים שרש
 המכר הביא ב' הדיעות ו' ולא הכריע להיכן דעתו טעה, ע"מ ב"ס המכיל (ד' קטן דף ק"א
 ע"א) כתב שהנכון הוא במקום וישם, ועם אל א הודיע טעמו, יראה שהוא לפי שלא מנחם אורש
 עס ב"ן שאל לית בכל המקרא: בארון, בקמטת הבית, המורה על הידוע, הוא הארון שהכין
 לנפשו טרם מותו:

סכום פסוקי דספר בראשית אלף וחמש מאות ושלשים וארבעה א"ך ל"ד סימן:
 וחציו ועל חרבך החיה ופרשיותיו י"ב. זה שמו לעולם סימן: וסדריו מ"ג.
 גם כרוך והיה סימן: ופרקיו ג'. י" חננו לך קוינו סימן: מנן הפתוחות
 שלשה וארבעים. והחסומות שמנה וארבעים הכל תשעים
 ואחת פרשיות. צא אחה וכל העם אשר ברגליך סימן:

אלו שמות הטעמים אשר שמנו במקום הזה קודם ההפטרות
לדעת ולהבין הניגון השייך בקריאת הפרשיות והפטרות :

שמות הטעמים לפי סדר האשכנזים

זֶרְקָא סְגוּלָּא מְנַח רְבִיעַ פְּזוֹר תְּלִישָׁא גְדוּלָּה
תְּלִישָׁא קְטַנָּה קְדָמָא וְאִזְלָא מְהַפֵּךְ פְּשֻטָּא זְקַף
קָטָן זְקַף גְּדוּלָּה דְרַגְנָא תְּבִיר מְרַכָּא מְפַחָא
אֲתַנְחָתָא אִזְלָא גְרֵשׁ גְּרֵשׁ יְרֵיב פְּסִיק
שְׁלִשְׁתַּיְתָּא יְרַח בֶּן יוֹמוֹ קְרַנִּי פְרָה מְרַכָּא פְּפוּקָה
מְפַחָא מְתַג מְקַף סוּף פְּסוּק :

שמות הטעמים לפי סדר הספרדים :

זְרְקָא מְקַף שׁוּפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָּתָא פְּזוֹר גְּדוּלָּה יְרַח בֶּן יוֹמוֹ קְרַנִּי
פְּרָה גְעִיָּא תְּלִישָׁא אִזְלָא גְרֵישׁ פְּסִיק רְבִיעַ שׁוּפֵר מְהוּפֵּךְ
קְדָמָא תְּרִי קְדָמִין זְקַף קָטָן זְקַף גְּדוּלָּה שְׁלִשְׁתַּיְתָּא שְׁנֵי גְרֵישׁ
תְּרִי טַעְמֵי דְרַגְנָא תְּבִיר מְאָרִיק מְרַחָא אֲתַנְחָרָפָא דְגֵשׁ יְרֵיב
תְּרַצָּא שְׁבוּלָת שְׁבוּלָת מְפִיק בְּהָא שְׁבָא גְעִיָּא גְעִיָּא שְׁבָא סוּף
פְּסוּק :

ואלה לפי סדר האיטליאני :

זְרְקָא שְׁרִי פְּזוֹר גְּדוּלָּה קְרַנִּי פְּרַח תְּלִישָׁא תְּרַסָּא לְגְרַמִּיהוּ רְבִיעַ
פְּסִיק שְׁלִשְׁתַּיְתָּא קְדָמָא אִזְלָא זְקַף גְּדוּלָּה זְקַף קָטָן שְׁנֵי גְרֵישׁ
תְּרִין חוּטְרִין דְרַגְנָא תְּבִיר מְרַחָא מְאָרִיק שׁוּפֵר עֲלוּי שׁוּפֵר
הַפּוּךְ שׁוּפֵר יְרֵיב שְׁנֵי פְשֻטִין סְמוּךְ אֲתַנְחָ יְרַח בֶּן יוֹמוֹ גְרֵשׁ
סוּף פְּסוּק :